

THE CONTENT OF CHILDREN'S INDEPENDENT MUSICAL ACTIVITY AND ITS GUIDANCE

Sharipov San'atjon Valijonovich

Rakhmatova Elnora Ma`rufboy qizi

Tashkent University of Applied Sciences

lecturers at the Department of theory and methodology of
primary education

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17558713>

ARTICLE INFO

Received: 30th October 2025

Accepted: 07th November 2025

Online: 08th November 2025

KEYWORDS

*Music, independent activity,
aesthetic education, creativity,
leadership, children's team,
musical education.*

ABSTRACT

This article analyzes the content of the formation of children's independent musical activity, its main directions and the role of pedagogical leadership from a scientific and theoretical perspective. Independent musical activity is considered an important factor in the development of children's aesthetic taste, creative potential, musical hearing and rhythmic perception. The article covers the formation of the child's musical perception through the processes of singing, listening, dancing, playing musical instruments and improvisation. Also, the educator's leadership activity in the process of musical education is explained on the basis of encouraging the child's independence, creating a positive environment and ensuring an individual approach. The results of the study show that organizing musical education on the basis of modern technologies has an effective impact on the emotional, intellectual and creative development of children.

СОДЕРЖАНИЕ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ МУЗЫКАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ДЕТЕЙ И ЕЁ РУКОВОДСТВО

Шарипов Санатжон Валижонович

Рахматова Елнора Маъруфбой қизи

Ташкентский университет прикладных наук

Преподаватель кафедры теории и методики начального образования

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17558713>

ARTICLE INFO

Received: 30th October 2025

Accepted: 07th November 2025

Online: 08th November 2025

KEYWORDS

*Музыка, самостоятельная
деятельность, эстетическое
воспитание, творчество,
лидерство, детский*

ABSTRACT

В данной статье анализируется содержание формирования самостоятельной музыкальной деятельности детей, её основные направления и роль педагогического руководства с научно-теоретической точки зрения. Самостоятельная музыкальная деятельность рассматривается как важный фактор

коллектив, музыкальное
воспитание.

развития эстетического вкуса, творческого потенциала, музыкального слуха и ритмического восприятия детей. В статье рассматривается формирование музыкального восприятия ребёнка через процессы пения, слушания, танца, игры на музыкальных инструментах и импровизации. Также обосновывается руководящая деятельность педагога в процессе музыкального воспитания на основе поощрения самостоятельности ребёнка, создания позитивной среды и обеспечения индивидуального подхода. Результаты исследования показывают, что организация музыкального воспитания на основе современных технологий оказывает эффективное воздействие на эмоциональное, интеллектуальное и творческое развитие детей.

BOLALARNING MUSTAQIL MUSIQIY FAOLIYATI MAZMUNI VA UNGA RAHBARLIK QILISH

Sharipov San'atjon Valijonovich
Rahmatova Elnora Ma'rufboy qizi
Toshkent amaliy fanlar universiteti

Boshlang'ich ta'lim nazariyasi va metodikasi kafedrası o'qituvchisi va talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17558713>

ARTICLE INFO

Received: 30th October 2025
Accepted: 07th November 2025
Online: 08th November 2025

KEYWORDS

Musiqqa, mustaqil faoliyat,
estetik tarbiya, ijodkorlik,
rahbarlik, bolalar jamoasi,
musiqiy tarbiya.

ABSTRACT

Ushbu maqolada bolalarning mustaqil musiqiy faoliyatini shakllantirish mazmuni, uning asosiy yo'nalishlari hamda pedagog rahbarligining o'рни ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Mustaqil musiqiy faoliyat bolalarning estetik didini, ijodkorlik salohiyatini, musiqiy eshitish va ritmik sezgi qobiliyatini rivojlantiruvchi muhim omil sifatida qaraladi. Maqolada musiqiy faoliyatning turlari – kuylash, tinglash, raqsga tushish, cholg'u asboblarida chalish va improvizatsiya jarayonlari orqali bola shaxsining musiqiy idroki shakllanishi yoritilgan. Shuningdek, tarbiyachining rahbarlik faoliyati musiqiy tarbiya jarayonida bola mustaqilligini rag'batlantirish, ijobiy muhit yaratish va individual yondashuvni ta'minlash asosida izohlanadi. Tadqiqot natijalari musiqiy ta'limni zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etish

bolalarning hissiy, intellektual va ijodiy rivojlanishiga samarali ta'sir ko'rsatishini ko'rsatadi.

Kirish. Boshlang'ich ta'lim yoshidagi bolalarda musiqiy tarbiya shaxsning estetik, ma'naviy va ijtimoiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Musiqa inson ruhiyatiga bevosita ta'sir etuvchi san'at turi bo'lib, u bolalarning his-tuyg'ularini boyitadi, xayolotini kengaytiradi, ularni ezgulikka undaydi. Shu nuqtai nazardan, bolalarning mustaqil musiqiy faoliyati — ularning ichki ehtiyojidan kelib chiqadigan, ijodiy ifoda va musiqiy tajriba orttirish vositasi sifatida qaraladi.

Mustaqil musiqiy faoliyat tushunchasi. Mustaqil musiqiy faoliyat — bu bolaning o'z ixtiyori bilan musiqiy harakatlarni (kuylash, tinglash, raqsga tushish, cholg'uda chalinish, improvizatsiya) amalga oshirish jarayonidir. Bu faoliyatda bola o'z musiqiy tasavvurlarini, hissiyotlarini, kayfiyatini ifodalaydi va ijodiy tajriba to'playdi.

Boshlang'ich ta'lim yoshidagi bolalarda musiqiy tarbiya shaxsning har tomonlama barkamol rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Musiqa bolalarning ruhiyatiga, tafakkuriga, hissiyotlariga bevosita ta'sir etadi, ularni estetik go'zallikni his etishga, sezishga o'rgatadi. Bolalar musiqa orqali o'z his-tuyg'ularini ifoda etadi, ijodiy fikrlaydi va o'zini namoyon etish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Masalaning qo'yilishi. Bugungi kunda ta'lim jarayonida bolalarning mustaqil faoliyatini rivojlantirish dolzarb masalalardan biridir. Ayniqsa, mustaqil musiqiy faoliyat bolalarning musiqaga bo'lgan tabiiy qiziqishini saqlab qolish, ularni ijodiy izlanishga yo'naltirish va shaxsiy tashabbusini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Mustaqil musiqiy faoliyat — bu bolaning o'z xohish va qiziqishiga ko'ra musiqa bilan shug'ullanish, ohang va ritmni sezish, kuylash, harakat qilish, cholg'u chalish yoki o'ylab topgan musiqiy ifodalarini ijro etish jarayonidir. Bu jarayon bolaning hissiy olamini boyitadi, estetik didini shakllantiradi, musiqiy eshitish qobiliyatini rivojlantiradi.

Bunday faoliyatda bola passiv tinglovchi emas, balki faol ijodkor sifatida ishtirok etadi. Shu bois tarbiyachi yoki o'qituvchining asosiy vazifasi – bolani mustaqil musiqiy izlanish, ifoda va yaratuvchanlikka yo'naltirishdir.

Yechish usuli. Mustaqil musiqiy faoliyatning mazmuni quyidagi tarkibiy qismlardan iborat:

Musiqani tinglashda bolalarda musiqani idrok etish, ohang, ritm, tembr farqlarini ajrata olish, estetik hislarni uyg'otadi.

Kuylashda bola ovozi boshqarish, to'g'ri nafas olish, ritmni ushlab va so'zlarni ifodali talaffuz etish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Raqs va musiqiy harakatlarda musiqaga mos tana harakatlarini bajarish, plastika va koordinatsiya qobiliyatini mustahkamlaydi. Cholg'ularda chalishda bola ritm sezgisini, eshitish diqqatini va barmoqlarning nozik motorikasini rivojlantiradi. Improvizatsiyada bolaning musiqiy tafakkurini kengaytiradi, yangi ohang va ritmik tuzilmalarni mustaqil yaratish ko'nikmasini shakllantiradi.

Bu yo'nalishlarning barchasi bolalarning musiqiy dunyoqarashini kengaytirish, ularda musiqa muhabbatni tarbiyalashga xizmat qiladi. Mustaqil musiqiy faoliyatga rahbarlik qilish.

Bolalarning mustaqil musiqiy faoliyatini samarali tashkil etish uchun tarbiyachi quyidagi tamoyillarga amal qilishi zarur:

Individual yondashuv – har bir bolaning yosh, temperament va musiqiy qobiliyatini inobatga olish;

Mustaqil musiqiy faoliyatning mazmuni. Mazkur faoliyat quyidagi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi. Musiqani tinglash – bolalarda estetik did va musiqiy eshitish qobiliyatini rivojlantiradi. Kuylash va qo'shiq ijro etish – nafas, artikulyatsiya, ritm va ohangni sezish malakasini mustahkamlaydi. Raqs va musiqali harakatlar – ritmik sezgi, koordinatsiya va jamoada harakatlanish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Cholg'ularda chalish – tovushlar balandligini farqlash, motorika va musiqiy idrokni mustahkamlaydi. Improvizatsiya – bolani ijodiy izlanishga, yangi musiqiy shakllarni o'ylab topishga o'rgatadi. Mustaqil musiqiy faoliyatga rahbarlik qilish

Bolalarning mustaqil musiqiy faoliyatini samarali tashkil etish uchun tarbiyachi yoki o'qituvchi quyidagi vazifalarni bajaradi. Bolalarda musiqa nisbatan qiziqish uyg'otish. Faoliyatni bola shaxsiga mos shaklda tashkil etish. Ijodiy mustaqillikni rag'batlantirish. Guruhda ijobiy psixologik muhit yaratish. Musiqa tanlashda bolaning hissiy holati, yoshi va qobiliyatini hisobga olish. Bolalarni sahnalashtirilgan chiqishlarga, musiqiy o'yinlarga jalb etish.

Natijalar va na'munalar. Pedagog rahbarlik qilganda bola faoliyatni majburiyat emas, balki zavq bilan bajaradi. Shu bois musiqiy faoliyatda erkinlik, ijobiy emotsiyalar va ijodkorlik muhitini yaratish muhimdir.

Zamonaviy yondashuvlarda bugungi kunda STEAM texnologiyalari, interfaol metodlar va raqamli vositalar orqali bolalarning musiqiy mustaqilligini rivojlantirish imkoniyatlari kengaymoqda. "Audio-vizual dasturlar" yordamida bolalar musiqani nafaqat eshitib, balki ko'rib his qilishadi. "Musiqiy konstruktorlar" orqali improvizatsiya va ritmik kompozitsiyalar yaratishadi. "Rol o'yinlari" orqali sahnaviy ijro, nutq va hissiy ifoda malakalari rivojlanadi.

Mustaqil musiqiy faoliyatning mazmunida Bolalarning mustaqil musiqiy faoliyati — bu tarbiyachi yoki o'qituvchining bevosita aralashuvisiz, bolalarning o'z tashabbusi bilan musiqa bilan shug'ullanishidir. Bu jarayon ularning musiqa bo'lgan qiziqishi, estetik didi, ijodiy fikrlashi va hissiy dunyosini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Mustaqil musiqiy faoliyat quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

Qo'shiq kuylash: bolalar o'zlariga yoqqan qo'shiqlarni mustaqil kuylaydilar, turli ohanglarni takrorlashga urinadilar;

Ritm harakatlari: musiqa sadolari ostida raqsqa tushish, qo'l, oyoq va tana harakatlarini ritm bilan uyg'unlashtirish;

Musiqa asboblari chalish: oddiy ritmik asboblari (baraban, triangel, tamburin va boshqalar) yordamida o'z ijodini ifodalash;

Tinglash va tahlil qilish: musiqa asarlarini tinglab, u haqda o'z fikrini aytish, his-tuyg'ularini ifodalash;

Musiqiy o'yinlar: tovushlar, ritmlar va qo'shiqlar asosida yaratilgan o'yin faoliyatlari. Bu jarayon orqali bolalar musiqa vositasida o'zini erkin ifoda etish, mustaqil qaror qabul qilish va ijodiy tashabbusni rivojlantirish imkoniga ega bo'ladilar. Motivatsiyani qo'llab-quvvatlash – bolalarda musiqaga nisbatan qiziqish uyg'otish, ularni rag'batlantirish. Ijodiy erkinlik – bolalarning o'z fikrini musiqiy shaklda erkin ifoda etishiga sharoit yaratish. Ijobiy muhit – musiqiy faoliyat davomida quvonch, ishonch va jamoaviy ruhni mustahkamlash. Pedagogning bilvosita rahbarligi jarayonida bola faoliyatni majburiyat sifatida emas, balki zavqli mashg'ulot sifatida qabul qiladi. Shu orqali u mustaqil fikrlash, estetik idrok va tashabbus ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlarda ta'lim jarayonida musiqiy tarbiya samaradorligini oshirish uchun zamonaviy metodlardan foydalanish muhimdir. STEAM yondashuvi (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) orqali musiqani boshqa fanlar bilan integratsiyalashda

Axborot texnologiyalaridan foydalanish – interfaol musiqiy dasturlar, audio-video vositalar, elektron sintezatorlar;

Musiqiy o'yinlar va sahnalashtirish – o'yin orqali ritm va ohangni o'rganish, badiiy ifodani kuchaytirish;

Jamoaviy musiqiy ijro – bolalarda hamkorlik, mas'uliyat va ijodiy o'zaro ta'sir ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Bu yondashuvlar musiqiy ta'limni yanada jonlantiradi, bolalarni o'z qobiliyatini kashf etishga undaydi.

Bolalarning mustaqil musiqiy faoliyati ularning shaxsiy rivojlanishida beqiyos ahamiyatga ega. U musiqiy qobiliyatni rivojlantirish bilan birga, hissiy barqarorlik, estetik idrok, ijodkorlik va tashabbuskorlikni ham shakllantiradi. Tarbiyachining to'g'ri yo'naltirilgan rahbarligi bu jarayonning samaradorligini oshiradi, bolalarda musiqaga bo'lgan muhabbatni kuchaytiradi.

Shu bois maktabgacha va boshlang'ich ta'lim tizimida bolalarning mustaqil musiqiy faoliyatini kengaytirish, uni zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish — ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biridir

Xulosa. Bolalarning mustaqil musiqiy faoliyati ularning shaxsiy rivojlanishida, estetik dunyoqarashini shakllantirishda, ijodiy tafakkurini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Tarbiyachi yoki o'qituvchi rahbarligida bu jarayon izchil tashkil etilsa, bola nafaqat musiqani tinglovchi, balki uni his qiluvchi va ijodkor sifatida shakllanadi.

References:

1. Sh.M.Mirziyoyev 2018-yil 5-sentabrdagi «2018- 2021-yillarda O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi tizimini yanada takomillashtirish bo'yicha chora-tadbirlar dasturi to'g'risidagi» gi PQ – 3931 – son Qarori.
2. R.A.Mavlonova , N.H.Raxmonqulova , K.O.Matanazarova , M.K.Shirinov , S.Hafizov «Umumiy pedagogika» . «Fan va texnologiya» nashriyoti T:2018.
3. Abdullayeva, X. (2025). TA'LIM JARAYONIDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH. Академические исследования в современной науке, 4(13), 54-58.

4. Qudratova, S. (2024). Problematic education, which is one of the foundations of the STEAM approach in education. *Modern Science and Research*, 3(1), 1-6.
5. Qudratova, S., & Hakimova, D. (2025). TEACHING METHODOLOGY OF NATURAL SCIENCES IN PRIMARY GRADES. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(1), 1420-1423.
6. Qudratova, S., & Tilovboyeva, S. (2024). BOSHLANG'ICH TA'LIMDA TAHSIL OLUVCHI TALABALARGA ZAMONAVIY BILIMLAR BERISH. *Modern Science and Research*, 3(12), 378-382.
7. Abdullayeva, X. (2025). IMPROVING PEDAGOGICAL TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN THE CONTEXT OF INCLUSIVE EDUCATION. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(3), 473-474.
8. Qudratova, S., & Tilovboyeva, S. (2024). SYSTEM FOR THE USE OF INTERNATIONAL EXPERIENCE IN THE ORGANIZATION OF CLASSES FOR STUDENTS. *Академические исследования в современной науке*, 3(48), 160-164.
9. Abdullayeva, N. Y., & Qizi, S. Q. B. (2024). CREATIVE KOMPETENTSIYALARINI THE ROLE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN FORMATION OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS. *Eurasian Journal of Academic Research*, 4(7S), 706-709.
10. Qudratova, S. B., Atenov, J. D., & Normurodov, S. Z. (2025). BOSHLANG 'ICH TA'LIMDA STEAM TA'LIM TEXNOLOGIYASI FANINING UMUMIY ASOSLARI, PREDMETI VA VAZIFALARI. *Inter education & global study*, (2), 142-153.
11. Qizi, S. Q. B., & Akramjanovich, K. A. (2024). STEAM TEXNOLOGIYALARI. *Eurasian Journal of Academic Research*, 4(7S), 494-497.
12. Gulbahor, R. Z. (2025). TABIIY FANLARNI ZAMONAVIY TA'LIMDAGI O'RNI. *YANGI O'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(3), 539-542.
13. Qudratova, F. T. (2023). Zamonaviy pedagoglarning innovatsion kasbiy faoliyatini takomillashtirish. *Science and Education*, 4(8), 234-238.
14. Qudratov, T. B. (2021). Ta'limda xalqaro tajribalar. *Вестник магистратуры*, (1-3 (112)), 66-67.
15. A. Akramov. STEAM ta'limi asoslari va metodikasi. O'zbekiston Ta'lim Nizomi, 2022
16. M. Tashkentov. Boshlang'ich ta'limda texnologiya fani va STEAM yondashuvi. Ta'lim va Innovatsiyalar Jurnali, 2023
17. S. Davlatova. LEGO o'yinlari orqali o'quvchilarning ijodkorligini rivojlantirish. O'qituvchilar va Ta'lim, 2023
18. R. Karimova. Konstruksiyalash jarayonida amaliyot va metodlar. Ta'limda Innovatsiyalar, 2022
19. J. Murodov. STEAM ta'limida baholash usullari va ularning ahamiyati. O'zbekiston Ta'limi va Innovatsiyalar Jurnali, 2023
20. Deykanova, R. N. (2025). O 'QUVCHILARNING DARS DAN TASHQARI TARBIYAVIY JARAYONLARDA MA'NAVIY ISHLARNI TASHKIL ETISH. *Академические исследования в современной науке*, 4(16), 164-167.